

הוראות לימים גוראים שנת תקצ"ב בק"ק פוזן

האצ"ו, גז. טז כ"ז, מ"ג, ס"ג, זיון, י"ג.

כפורים שנת תקצ"ב. ההוראות נכתבו ב-
אותיות עבריות בשפה הגרמנית תוך שימוש
בלשון הקודש. ההוראות מופיעות כאן
ע"פ תרגום גרמני שהופיע לפני עשרות
שנתיים ב"יידישע פרעסעסע". פרטם ומקורות
על החופשיות מהלט החולירע בק"ק פוזן
נמצאים כשותון 5666 של J.L.G. (חלק
ג, שנת תרס"ו) עמ' 39-42.

נוסף לחשיבות ההיסטוריה יש לחקנות
חשיבות הלכתית, גם לומנו; ראה הוראה
12.

תרגום ההוראות מאת מר יצחק ברום,
ירושלים.

בקיץ תקצ"א (1831) התפשטה מהלט
החולירע בכמה מקומות בפולין ובמורח
גרמניה. בחודש חמשת תקצ"א הודיעו כי
שלטונות שהמלטה הגיעו לעיר פוזן. רבבה
של העיר הagan רביינו עקיבא איגר וצ"ל
הקים ועדת מיוחדת לטיפול במגפה. הוודות
לחקנות ופעילות רבבה של רביינו עקיבא
איגר וצ"ל לא היו קרבעות רבים בין אנשי
ק"ק פוזן. המלך הפרוטיסטי פרידריך וילhelm
השלישי ציין אחר כך לשבח את "הפעילות
של היהודי פוזן תחת הנהגתו הפעילה וה-
מסועפת של רbam במלחמה נגד החולירע".

להלן ההוראות לראש השנה ויום ה-
כדלאhn:

הועדה שחבריה החותמים מטה, ואשר כבוד הגאב"ד עומד בראשה, קיימה דיונים
בשאלה כיצד לנוכח שניימי ראש השנה ובימים הקפורים שנה זו, ושתפה בדיונים
אליה את חכמי העיר. ובהתחשב בחמות דעתם של הרופאים, לפיה מהלות חולירע
עלולות להיגרם על ידי הדלקות אנשים רבים בבתי הכנסת משך שעות אחדות, על
ידי יצאה מן הבית בברק השכם ללא אכילה ועל ידי נשימת אויר הבקר החורייף,
ושלפיה השימוש במגנרות שמן ובגרות חלב עלול להזיק לבירות, קבעה הוועדה
כדלאhn:

1) רק מחצית המקומות יתפסו בכל בתים נסיות, הן באולמות הגברים, והן
בעזרות הנשים, וזאת על ידי כך שכל מקום הוגבל במקומות תפום, יישאר ריק. רק
מחצית מבני המקומות יורשו אפילו להיכנס לבתי הכנסת ביוםיהם הגוראים; והואיל
ובכך שות לכל בעלי המקומות, אסור לפגוע בזכויות אלה, הרי יורשו מחצית
האנשים לחתום את מקומותיהם בשניימי ראש השנה והמחצית השנייה בלבד يوم
הקפורים וביוומו.

2) על מנת להשיג את המטרת הזאת, shall מושב שניי בתים נסיות יהיה
המיד פניו, ועל מנת לקבוע מי יחותם את מקומו בבית הכנסת בראש השנה וממי ביום
הקפורים, והיות והמקומות בבית הכנסת מסומנים במספרים סידוריים רצופים, הפיל
הגאב"ד גורל בין מספר 1 ובין מספר 2 ומי יצא בגורל. לכן חל תקפו של
מספר 1 בראש השנה ותקפו של מספר 2 ביום הקפורים. חוצאת הגרלה זו היא כי
כל בעלי המקומות המסתומים במספרים בלתי-זוגיים יורשו לחתום את מקומותיהם
בראש השנה, וכל המקומות המסתומים במספרים זוגיים ישארו פנויים בראש השנה.

ביום הכהנים הסדר הפוך: בעלי המקומות המסומנים במספרים בלתי-זוגיים ישארו פנויים.

(3) הגאב"ד וחבריו בד"צ, פרנסי החודש של בחיי הכנסת, פקידי בתיהם הכנסת, מי שעומדים כל השנה כסגנים בקריאת התורה, כפי שנוהגים במקומות "המניגים", וכן בעלי התפלה ובבעלי התקיעה, וכן נשים הרבענים ונשי הגברים, יתפסו את מקומותיהם בראש השנה וביום הכיפורים, אף אם היה עליהם להימנע מכך לפי מוצאות ההגירה.

(4) הגברים של חברות הצדקה יdaggo שיזוכנו כרטיסי כניסה לכל בית הכנסת כרטיסים בצוורה מיוחדת. בעלי המקומות המסומנים במספרים בלתי-זוגיים יכולים לקבל מהגברים את הכרטיסים המיועדים להם ביום השלישי שלפני ראש השנה; בעלי המקומות המסומנים במספרים זוגיים יכולים לדרוש את כרטיסיהם ביום חמישי שלפני יום הכיפורים.

(5) לשם שמירת הסדר יוצב ליד פתחו של כל בית הכנסת משמר צבאי אשר חייבים להראות לו את הכרטיסים, ושוטרים יפקחו במינוח שישמרו הסדרים בבית הכנסת.

(6) היהות ויש לעורך מנינים בבחטים פרטניים בשבייל אלה שלא יורשו לגשת לבתי הכנסת, הרי חייכים עורכי המניינים הללו להקפיד על כך שמספר המתפללים יונבל בהתאם לגודל המקום, ושיתפסו רק מחזית מהמקומות שניתן להתקין בכל מקום. משטרת הבריאות תפקח בחומרה שיקפידו לשמר על הוורת זו.

(7) הגברים של חברות הצדקה יעוזו למנינים כמיTEM יכלחם ויתנו להם ספרי תורה והשופרות הדרושים.

(8) בהתאם להוראת הגאב"ד יש למכור את המצוות שבכל המניינים, והכספים יימסרו לקופת הצדקה.

(9) בראש השנה לא תאריך התפלה "מיגדל" עד התקיעות של אחר מוסף יותר חממש שעות. בשעה 5 ייפתחו בתיהם הכנסת, בשעה 5 יתחילו ביגדל ובשעה 50 חסתיים כל התפילה. על מנת להשיג זאת נקבע:

א) המצוות המכונה כל פעם בלילה התקדש הtag, לאחר התפילה.

ב) רק "משבירך" אחד ייאמר לכל העולה לTORAH.

ג) לא ייאמרו כלל הפיוטים שלפני הקדשה, דהיינו מלך במשפט וכו' ביום הראשון, אשר מי יעשה וכו' ביום השני, וכן הפיוטים שבמלכיות זכרונות ושותפות, דהיינו אונסיכה ואהלה וכו'.

ד) בעלי התפילה לא יאריכו בנגינה אלא יאמרו את התפילות בקול, מלאה במלת, ובכוננה גдолה.

(10) באשר לחזרה בראש השנה, הרי בשני הימים לא יוארו בתמי הכנסת כלל, רק על עמוד התפילה של החזן ידלקו נרות אחדים.

11) הגאב"ד ובד"צ מודיעים, כי איש לא יצא ידי חובתו, אם ישכים בראש השנה לבית הכנסת אם לא טעם משחו; חייב כל אחד לטעום דבר הם לפני שיצא מביתו וכך אם כבר האיר היום, הרי הוא חייב לפחותות לשחות כוס תה.

12) כמו כן הם מודיעים כי כל מי שחש חולשה כל שהיא חייב לлечת לבתו מיד אחרי תקיעת שופר, לקדש ולאכול ארוחת בקר, אעפ"י שעיל ידי כך הוא מפסיק בין תקיעות דמיושב לתקיעות דמעומד; כי המזווה של קידוש מתחילה מיד עם גמר חפילת שחരית, אולם אי אפשר לקיים אותה אלא במקום סעודה; והואיל ולפנוי תקיעת שופר מותר רק לטעום משחו, הרי קשה לקדש לפני תקיעת שופר. ולמפני לא יאוחר איש לחתולת נוספת בלחש, יעשנו בכל בתיה הכנסיות הפסקה של חצי שעה בין תקיעת השופר ותחילת חפילת נוספת.

13) בליל יום הכפורים לא ייאמר הקטע "שמע תפילה" כרגיל דהינו בנגינה, ופסוק ע"י שליח הציבור — פסוק על ידי הכהן, אלא שליח הציבור והכהן יאמרו זהו ביחד אלא נגינה. הפיאות "אותך אדרוש" עד "חן יעבור" לא ייאמר כלל. בשעה 10 יהיו כל בתיה הכנסיות סגורים, וכל אחד חייב לנוח בלילה בביתו.

14) בבקרו של יום הכיפור יפתחו בתיה כנסיות בשעה $\frac{1}{4}$, כאשר יגיעו חילוי המשמר, ובשעה $\frac{5}{4}$ יתחילה באמירת יגאל. שליחות לא יאמרו כלל, לא בשחרית, לא במוסף ולא במנחה. יאמרו רק "כִּי עַל רְחָמֵיךְ . . ." , פעם אחת שלוש עשרה מודות, ואחר כך מיד "זָכֹר רְחָמֵיךְ . . ." . בשחרית יתחילה "כִּי עַל רְחָמֵיךְ" מיד אחרי "על מכונך ועל היכלך" וידלו על כל יתר הפיאות.

15) שליח הציבור של שחരית יקצר את תפילתו כך שבשעה $\frac{10}{4}$ יסימנו שחരית, קריאת התורה והזכרת נשמות. שליח הציבור של מוסף יגיש להחפטל רק בשעה $\frac{11}{4}$. בinctאים אפשר לומר תחלים. וכל מי שירצה ילך לבתו וינוח משך כל השעה הזאת. שליח הציבור של מוסף חייב לגמור את תפילתו בשעה 3, אולם שליח הציבור של מנחה יגיש להחפטל רק בשעה $\frac{4}{4}$. בinctאים ינהגו כמו בהפסקה שבין שחരית למוסף.

16) באשר לתאורה ביום הכהפורים, אסור להשתמש במנורות שמן, בנרות חלב ובנרות שעוה צהובים.. כל בעלי הבתים נדרשים לשלם לקופת הצדקה את דמי הנרות או המנורות שנהגו להביא לבית הכנסת בשנים רגילים. הגבאים של חברת הצדקה יסדרו בבית הכנסת תאורה בנרות שעוה לבנים שידלקו עד שעה 10. רק על עמוד התפילה של החוץ ובמקום של הגאב"ד ידלקו נרות שעוה משך כל היום, דהינו מכל נדרי עד לאחר חפילת נעילה. מלבד אלה אסור שידלקו כל נרות במשך היום עד לפנוי חפילת נעילה. אז יודלקו נרות על ידי איננו יהודי, אעפ"י שעד כה נהגו במקומות לאסור שאינו יהודי ידלק ביום הכהפורים נר לצרכי ישראל. אולם הוайл ובעת כזאת חייבים להחרחך מכל מיחוש בעולם, לכן פסק הגאב"ד ובד"צ שבשעת הדחק טוב לסמוך על הפטושים המתירים בהדלקה ע"י נカリ בשבייל ישראל לצורך מצוחת לחתולת נעילה.

17) ¹ הצום ביום כפורים הוא חיוב מן התורה ולכון הגאב"ד ובד"צ אינם יכולים להקל. ואולם על מנת שכל אחד יוכל לשאול בעצת רופא בכל מקרה שיסבול ח"ו מחולשה או שלשול, יימצא שני רופאים בכל שעوت היום במשרד הקהילה שהוא מקום מרכזוי לכל בתים נסיות. הגאב"ד מזהיר עוד באזהרה גדולה לא להסתיר אף במקרה הקל ביותר ח"ו ולשאול מיד בעצת הרופא. והעובד על זה מתחייב בנפשו הוא ולא בנפשו בלבד כי יכול להיות תקלת על ידו ח"ו לנפשות אחרות וסופה עתיד ליתן דין על נפשו ועל נפשות אחרות ונוסף לו זה ביום הקדוש הזה שיזהר בעצמו מהעברת הגדולה הזאת שהיא בכלל שפיקות דמים ביום הקדוש ח"ה.

הועדה היהודית לענייני חולירע

(—) חתימות

1. בשנתון 5666 של G.L.J., חלק ג (חירות"ו), עמ' 42 העתק סעיף זה (ורק סעיף זה) בשלמות ובצורתו המקורי:

יום כפורים דאוורייתא אונד דאהער קאנן הגאב"ד ובד"צ בעניין החענית ניכט מיל זיין. דאמיט אבער יעדר גאלגענהייט האבע איבער יעדר איהם צופאלענדע חולשה אדער זורכטאלל חז דען דאקטאר גלייך צו בעפראגען, זא ווערדען בחדר הקהיל אלו צענ' טראטונגט מכל בתים נסיות דען גאנצען טאג איבער צויאיה אערצעט אבוזעכעלענד אנוועזענד זיין. הגאב"ד איזט הירבייא נאך בעזאנדען מזהיר באזהרה גדולה אויר ניכט דען מינדעטען צופאלל ח"ז בהסתור צו האלטען, זאנדען זאנגלייך להרומא צו פראגען. והעובד על זה מתחייב בנסיבות הוא, ולא בנסיבות בלבד כי יכול להיות תקלת על ידו ח"ו לנפשות אחרות וסופה עתיד ליתן דין על נפשו ועל נפשות אחרות ונוסף לו זה ביום הקדוש הזה שיזהר בעצמו מהעברת הגדולה הזאת שהיא בכלל שפיקות דמים ביום הקדוש ח"ה.

בחודש אב שנת תקצ"א שחחל חנוך פה בעריה בחולי קאלירע, וחיו הרבה אבלים לאמרות קדיש ותקנות שהאבלים יאמרו ביחד הקדושים, וכח היה משך שנה תמייח, וככלות השנה ברוח אב תקצ"ב שסר החולי בעוצתי תקנתי שלא יאמרו יחד הקדושים, يولתי בכל יום אחת זהינו תפלה קדיש של אחר תפלה שחירות יאמרו. האבלים ביחד, אבל לא שאר הקדושים, ועיין עכ"פ לא ימצא אופן שיחיה האבל נמנע מלומר קדיש פעמי אחת בכל יום, וכח יהיה וכח יקוט לעולם בעוח"י.

חק' עקייבא

תקנה 2 של רבי עקייבא איגר זעל בפסק היישן למיחכ"ג חיון זק"ק פוזן
